

ASSOCIACIÓ CATALANA EN PRO DE LA JUSTÍCIA

EDITA:
Associació Catalana en pro
de la Justícia

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Apartat de correus núm. 187
08370 Calella (El Maresme)
Tel./ Fax: 93 769 79 91
e-mail: acpj@acpj.cat

DISSENY I EDICIÓ:
Publinter S.A.

Exemplar gratuït.

L'Associació no es fa responsable de les opinions
expressades pels autors dels articles.

EDITORIAL

Registre de Parelles Estables (Incomoditats i incerteses)

La Generalitat ha posat en marxa aquest registre que ve a substituir els registres municipals de parelles de fet oberts el seu dia sobretot per donar sentit a les unions de parelles del mateix sexe. Atès que des del 2005 ja són legals, en observació de l'article 16 dels Drets Humans, i haver-ne convertit els esmentats registres locals en font de falsedats i bodes de conveniència, la majoria han estat tancats o paralyzats.

Un dels conflictes que tenien aquests i que tindran les unions estables és el divorci. Per això no n'hi ha prou amb inscriure's sinó que a més s'ha d'anar al notari i pagar per especificar si la parella s'acull a béns ganancials o separació de béns. Si es casen pel Civil normal, separació de béns i punt.

Per ser parella estable s'haurà d'anar a la capital comarcal, agafar el cotxe per fer un carnet, una certificació, etc. i algunes no són gens a prop. Mariano Rajoy, registrador de la Propietat, no ha parat encara d'intentar que siguin

els registradors de la Propietat els encarregats i només a les capitals. I allò de fer-ho per Internet, una entelèquia, més complicat encara. Per ser parella civil no s'ha de moure del poble ni pagar ni un duro i pots anar a dir sí a Fuentealbilla o Melilla.

Quant a la viduïtat, tot i estar casats, es necessiten més de cinc anys de convivència, és a dir, a la mateixa adreça del padró. I si són separats però no existia paga compensatòria en vida, res. Favés comptades són viudots i vídues de parelles no unides pel Registre Civil que han arribat a cobrar pensió. Ni amb més de vint anys, res, doncs fe. I els expedients que s'han de fer resulten llargs i negatius al final, ja que la SS se'ls mira amb lupa en lluita contra el frau. Un altre aspecte negatiu són els permisos.

Ni un dia, a l'altre, quinze de naturals. I per assistir o acompanyar la mort d'un familiar de primer grau, companya, sogra, res. I per autoritzar una intervenció quirúrgica -pocs metges es

conformen amb que sigui la parella de sempre o l'estable-, ha de ser un fill o una mare o pare perquè després poden ploure reclamacions a tort i a dret. Als normals, de tres a cinc dies, a les estables, res, ni un dia.

Quan es casen pel sistema tradicional, els fills que existeixin d'un i altre cònjuge passen a formar part de la nova i única família. I els fills de les estables? I els ascendents, pares, avis, sogres que visquin sota el mateix sostre, cadascú el seu? A part de la innecessària despesa de nous funcionaris, oficines i unes quantes llacunes més a estrangeries o nacionalitats la cosa més que curiosa de tot plegat és l'esperit del legislador perquè no resultés el casament un tràmit tan fred com el del Registre Civil s'ha incrementat la burocràcia, s'ha centralitzat, s'han retallat drets i espero viure per veure si Déu vol, el primer vidu-viuda d'una parella estable que arribi a cobrar, que teòricament no serà fins d'aquí cinc anys. I els que es morin abans?

Ferran Sánchez Agustí

Encarregat de Registre Civil
de Sallent

Trobada a Castellvell del Camp

El dissabte 17 de juny, des del Jutjat de Pau de Castellvell del Camp, amb el suport de l'Ajuntament, es va fer la segona trobada a nivell comarcal amb tots els jutges de pau, tant titulars com suplents.

L'acte va ser presentat per l'Alcalde del municipi, Il.lm. Sr. Agustí Domingo i Basora i a continuació la jutgessa de pau titular Il.ltre. Sra. Palmira Güell i Bartra i la jutgessa de pau substituta, Il.ltre. Sra. Cristina Rey Reñones es van adreçar als assistents, per exposar el motiu de la trobada.

Aquest anys vam poder gaudir de l'assistència de la Directora dels Serveis Territorials de Justícia a Tarragona, Sra. Fina Palomar Torrente i com a persones convidades hi va haver l'Il.ltre. Sr. Antoni Gilart Narcís, jutge de pau d'Alpicat i primer vicepresident de l'ACPJ, l'Il.ltre. Sr. José Fernando Rico Castaño, jutge de pau de l'Aldea i segon vicepresident de l'ACPJ i el cos de Mossos d'Esquadra de la Comissaria de Reus.

Va ser una trobada agradable en un ambient distès i amb resultat molt profitós, on es van exposar casos rellevants, dub-

tes i comentaris sobre la manera de desenvolupar aquesta tasca tan grata que es realitza.

En finalitzar, els assistents van fer un dinar de cloenda.

Com deixar-ho lligat i ben lligat. Herència i testament

Albert Juanola Boera

Jutge de pau de Palafrugell

L'herència és el conjunt de béns, drets i obligacions que deixa una persona en el moment de la seva defunció. **La donació** és la disposició dels béns en vida. **El testament** és la declaració per la qual una persona disposa el destí dels seus béns a favor d'un o més hereus i pot establir també llegats i altres disposicions per després de la seva mort. Amb la seva formalització, en el moment de la defunció s'estalvien treballs als hereus i s'eviten malentesos. **El llegat** és part d'una herència, la que rep cada hereu – Cosa deixada en testament. **El marmessor** és la persona encarregada de complir o fer complir la voluntat assenyalada en un testament.

ES POT FER TESTAMENT

Davant de notari. El testament notarial es pot fer a partir dels 14 anys i pot ser testament obert (el testador diu la seva voluntat al notari i aquest redacta el testament) o testament tancat (el testador escriu el testament i el dona al notari en un sobre tancat).

De forma hològrafa. El testador escriu a mà el testament que valdrà si hi fa constar el lloc i la data de l'atorgament i es presenta al jutge en el termini de quatre anys des de la mort del testador. La llei 10/2008 de 10 de juliol, del llibre IV del Codi Civil de Catalunya suprimeix la forma de fer testament davant del rector de la demarcació parroquial on es troba el testador, tractant-se de localitat sense notari. El testament s'ha de redactar en la llengua oficial de Catalunya que triï l'atorgant.

El testament més habitual en un matrimoni o parella estable amb fills, és l'anomenat "d'un per l'altre i després pels fills". En aquest testament s'atorga l'usudefruit universal dels béns al vidu/ua o convivent supervivent perquè, mentre visqui aquest, tingui dret a viure a l'habitatge i utilitzar el patrimoni. Si bé no podrà vendre res que sigui del difunt sense que tots els fills donin el seu consentiment.

Si algun dels fills no accepta que el/la pare/mare en estat de viduïtat rebi l'usudefruit de tots els béns, aquest fill perd tot el que no sigui la legítima estricta en benefici dels altres germans que sí l'accepten.

Ahora és important conèixer que cada un del cònjuges ha d'atorgar aquest testament per separat (són documents individuals) i que el supervivent sempre podrà gaudir lliurement de la seva meitat dels guanys, atès a que aquesta meitat no la rep per herència del difunt, sinó que ja era seva amb anterioritat.

El testament evita igualment que hereu tin persones no desitjades pel difunt. Es poden donar casos, com per exemple, de parelles de fet no registrades que si compren un pis entre els dos i no rea-

litzten testament, al morir un d'ells, els drets sobre l'habitatge recaiguin en els pares del difunt.

Inventari de bens. No és necessari. Solament s'ha d'especificar als qui es deixen els béns i com es repartiran, serà després de la defunció quan els hereus tindran de fer una relació d'objectes i dels deutes, si n'hi haguessin, per a procedir al repartiment.

Revocació de testament. El testament és revocable i es pot canviar quantes vegades es vulgui, de manera que el realitzat amb posterioritat deixa sense efecte l'anterior.

Transcorreguts 15 dies des del traspàs d'una persona es pot saber si havia atorgat o no testament, sol·licitant un **Certificat d'Últimes Voluntats**, el qual es demana al Registre General d'Actes d'Última Voluntat – a Madrid. A la sol·licitud s'ha d'acompanyar un – certificat de defunció – original o fotocòpia degudament compulsada. El Registre enviarà el certificat indicant si el difunt havia fet testament, i en cas d'ésser així, en quina data atorgà el darrer (que serà el vàlid) i davant de quin notari.

S'ha de presentar un - imprès d'últimes voluntats -, el qual es complementarà amb les dades que figuren en la partida de defunció. A la vegada és imprescindible adjuntar partida de defunció original o fotocòpia degudament compulsada, expedida en el Registre Civil corresponent a la localitat en què la persona hagi mort. Haurà també de constar el nom dels pares del difunt. No es pot sol·licitar fins que no hagin transcorregut quinze dies després de la defunció. Si en el Registre d'Últimes Voluntats no consta res, és necessari realitzar-ne una - Declaració d'Hereus – per poder repartir l'herència; és a dir, determinar legalment davant notari quina o quines són les persones que per parentesc i consanguinitat amb el difunt tenen dret a percebre aquests béns.

En cas d'existir hereus menors o incapacitats psíquicament és convenient nomenar una persona de confiança – un tutor – perquè vetlli pels seus interessos. A més, és possible incloure altres disposi-

cions com limitar la data d'edat en què un determinat bé passarà a ser propietat d'un hereu.

Com a drets a Catalunya que tenen el cònjuge vidu o el convivent supervivent en una parella estable, durant l'any següent a la mort del cònjuge o convivent, que no sigui usufructuari universal del patrimoni del difunt, té dret a viure en l'habitatge conjugal i a la roba, el mobiliari i els estris.

També el cònjuge vidu o el convivent supervivent en parella estable té dret a ser alimentat a càrrec de l'esmentat patrimoni, d'acord amb el nivell de vida que havien mantingut els cònjuges o la parella durant el temps de la convivència i amb la importància del patrimoni.

La legítima. La quarta vidual és la única part de l'herència de la qual el testador no en pot disposar. Correspon als anomenats hereus forçosos.

Per llei, els hereus forçosos tenen sempre dret a una part dels béns anomenada legítima, la qual és independent del que es disposi en el testament. Són hereus forçosos els descendents (fills, nets, besnets); a la falta d'aquests, els ascendents (pares o avis) i en el seu cas, el cònjuge vidu, sempre que no estigui separat legalment o de fet.

És el dret que correspon al cònjuge vidu o al convivent supervivent en parella estable, que, en morir el cònjuge o el convivent, no tingui recursos econòmics suficients per satisfer les seves necessitats. Per determinar les necessitats, cal tenir en compte el nivell de vida que havien mantingut i el patrimoni que ha deixat el mort, així com l'edat del cònjuge vidu o convivent supervivent, el seu estat de salut, els salaris o les rendes que percebi i les perspectives econòmiques previsibles.

En algunes Comunitats Autònomes existeix una legislació pròpia en quant al seu muntant i com es reparteix. A Catalunya, consisteix en la quarta part de l'herència, que es distribueix a parts iguals entre els legitimaris: fills i descendents i, a falta d'aquests, els pares. El cònjuge vidu, així com el supervivent d'una unió estable de parella, té dret a la quarta vidual; la quantitat que necessiti,

fins un màxim de la quarta part del valor dels béns de l'herència líquida.

Si no hi ha testament, quan una persona mor sense haver designat hereus, s'endega la situació de successió intestada, - declaració d'hereus abintestat, per la qual una resolució notarial o judicial designa els hereus. Si són pròxims, ho fa el notari. Si són llunyans, el jutjat.

Per a tals efectes, no és necessària la signatura d'advocat ni de procurador si el valor de l'herència no supera els 2.404 Euros. A la sol·licitud s'acompanyarà la certificació del Registre General d'actes d'Última Voluntat, així com les corresponents certificacions del Registre Civil que acreditin el dret. El sol·licitant presentarà testimonis en l'objecte de demostrar que el causant va morir sense testament i que els sol·licitants són els únics hereus. L'expedient es practicarà amb citació del Ministeri Fiscal.

Són cridats com a hereus del difunt els fills i si han mort, els fills o néts d'aquests. El vidu o el convivent supervivent en una parella estable adquireix l'usdefruit de tota l'herència, però pot optar per commutar-lo per una quarta part alíquota de l'herència, a més de l'usdefruit de l'habitatge conjugal o familiar.

Si no hi ha descendents, hereta el cònjuge vidu o el convivent supervivent en una parella estable.

Si no hi ha ni descendents ni cònjuge o convivent en una parella estable, hereten els ascendents i, en manca d'aquests, els col·laterals fins al quart grau, en els dos casos seguint l'ordre que estableix la llei.

No fer testament resulta especialment problemàtic quan es tracta de parelles de fet. Per llei ambdues persones són solteres, per la qual cosa el vidu/a no té cap grau de parentesc amb el difunt. Els fills haguts en la relació, sí en tenen dret.

Si no hi ha hereus directes o indirectes, en aquest cas el patrimoni passa a la Generalitat que es converteix en hereva amb el vist i plau dels jutjats.

El Codi de Successions diu: "Succeeix la Generalitat de Catalunya, la qual ha de destinar els béns heretats o llur producte o valor a establiments d'assistència social o a institucions de cultura, preferentment els de la darrera residència habitual del causant en territori català. En defecte d'aquests, s'han d'aplicar aquells béns o el producte de llur venda o llur valor als establiments o a les institucions de la comarca, o si hi manquen, els de caràcter general a càrrec de la Generalitat."

EL PROCEDIMENT QUE SE SEGUEIX ÉS EL SEGÜENT:

- La Generalitat s'assabenta de possibles casos d'intestat, per mitjà de veïns, geriatrices, jutjats, etc.

La Direcció General del Patrimoni investiga si hi ha parents i si realment no hi ha testament.

- Recopila tota la informació, la qual es trameta a l'assessoria jurídica del Departament d'Economia i Finances. I d'aquí es passa al jutjat que ho comprova altre cop.

- Si el jutjat ho confirma, la Generalitat es declara hereva.

- La Direcció General del patrimoni comprova els béns que ha deixat el difunt.

- Es posen al dia les despeses (pagaments de lloguers, deutes, hipoteques ...) i els béns es converteixen en diner líquid.

- Es crea la junta distribuïdora de l'herència, composta per representants del municipi on vivia el finat, del Consell Comarcal i de departaments de la Generalitat relacionats amb assistència social i cultura.

- La junta distribuïdora fa la proposta de distribució de l'herència a establiments d'assistència social o institucions culturals, preferentment del municipi de l'última residència habitual del causant a Catalunya, i es publica al Diari Oficial de la Generalitat.

A més dels béns, els hereus hereten els deutes i despeses, als quals hauran de fer front entre tots. Per heretar s'ha de pagar l'impost de successions el qual regula la quota que s'ha de pagar a la Generalitat (que té les competències transferides) en funció de la quantitat que s'hereta i el grau de parentiu amb el difunt. Com més pròxim és el parentiu, menys es paga per heretar els béns, i com més lluny és, més es paga. També es fan reduccions, a més de les que corresponguin pel grau de parentiu, per a les persones amb minusvalidesa. La valoració dels béns de l'herència la fa la Generalitat.

Renúncia d'herència: si així es vol, és necessari formalitzar la renúncia en escriptura pública, la qual tindrà conseqüències fiscals si es fa a favor d'altra persona, o si simplement es renuncia a ella. Si les raons per refusar una herència són els deutes del difunt, es pot acceptar l'herència a benefici d'inventari. En aquest cas, l'hereu solament respondrà dels deutes amb el que s'hereta i mai amb el seu propi patrimoni, és a dir, els béns particulars de l'hereu no queden ni afectats, ni compromesos amb els deutes del difunt. El patrimoni s'ha de declarar a Hisenda.

Deshereta un hereu: és possible, ara bé, en el cas de que l'hereu tingui descendents, la seva porció passarà directament a ells en parts iguals. En poden ser motius haver negat l'alimentació o haver sofert maltractament psíquic o físic, són les causes més comuns que permeten a un progenitor desheretar un fill. També es pot desheretar un ascendent per haver abandonat, substituït o corromput als seus fills; per haver perdut la pàtria potestat per sentència o haver-lo negat la seva manutenció, o si un dels pares ha atemptat contra la vida de l'altre. En tot, resulta molt difícil desheretar, atès a que la llei estableix que n'hi ha prou amb que l'afectat digui que no és veritat el que s'al·lega, per parar-lo. Són els hereus legítims els que han de demostrar que els motius que eduïa el seu pare eren reals.

ALTRES GESTIONS A SEGUIR:

Assegurances. Cas de tenir assegurances, siguin de vida o de decés, de vida

amb l'empresa, targetes de crèdit, el banc, etc, és molt important que els familiars siguin conexeïdors de la seva existència a fi de poder-ne fer us en el moment precís,

Es pot acudir al registre de Contractes d'Assegurances de cobertura de defuncions per a conèixer l'existència o no d'alguna assegurança de vida contractada a través d'una asseguradora o entitat bancària.

La prestació d'aquestes assegurances està exempta d'IRPF, i les despeses de l'enterrament es descompten de l'herència a efectes de l'Impost de Successions.

Comptes bancaris: quan l'entitat bancària s'assabenta de la defunció del titular del compte, bloqueja el saldo fins que els que sol·liciten la transmissió del diner justifiquin el seu dret.

A tals efectes, l'entitat bancària exigeix Certificat de Defunció i Acta d'Última Voluntat, copia autoritzada de l'últim testament, i si no n'hi ha, declaració judicial d'hereus "ab intestato" o acta notarial.

A més demanen el document de partició de l'herència i la justificació del pagament de l'Impost de Successions, ja que les entitats bancàries es consideren subsidiàries del pagament d'aquest impost, i, abans de la seva liquidació, solament autoritzen el moviment de fons si estan destinats a pagar a Hisenda.

El cotxe: fins que s'adjudica l'herència, es pot fer una transmissió provisional del vehicle a l'hereu que està interessat en conservar-lo. Se sol·licita en els 90 dies següents de la defunció a la Jefatura Provincial de Tràfic del domicili del difunt. Solament s'ha de pagar la taxa i presentar la documentació del vehicle. Una vegada feta la partició, l'hereu adjudicatari sol·licitarà la transferència definitiva. Si cap hereu el vol, es podrà vendre o tramitar la seva baixa.

L'habitatge: si es tracta d'habitatge propi es produirà la transmissió als hereus mitjançant el testament i previ pagament dels impostos. L'habitatge habitual està quasi exempt de l'Impost de Successions. En cas d'habitatge llogat, la Llei d'Arrendaments Urbans concedeix als parents que han conviscut amb el difunt en els dos darrers anys abans de la seva mort, al dret de subrogació, o sigui a continuar amb el lloguer.

Els familiars interessats hauran de comunicar-ho a l'arrendador en un termini de tres mesos des de la defunció, adjuntant el Certificat de Defunció, fotocòpia del llibre de Família i el certificat d'empadronament que acredita la convivència.

Pensions de viduïtat i orfanat: se sol·licita a la Direcció Provincial o Agència de l'Institut Nacional de la Seguretat Social, aportant el DNI del sol·licitant i el Llibre de Família o el Certificat de Defunció, la sentència judicial en cas de separació o divorci i els documents de cotització del difunt (solament si era pensionista).

Important: Ateses a possibles modificacions consultar sempre al Codi Civil i Codi Civil de Catalunya - actualitzant les dades.

Trobada al Palau de Justícia de Girona

Una trentena de jutges de pau de l'Alt Empordà, el Baix Empordà, el Gironès, el Pla de l'Estany i la Selva van participar l'1 de juliol, a la trobada de jutges de pau de la demarcació. L'objectiu de la cita era donar a conèixer la seva figura i oficialitzar el conveni de col·laboració entre el Departament de Justícia i l'Associació Catalana en Pro de la Justícia.

Durant l'acte, es va reivindicar sobretot la seva tasca de mediació per a la resolució de conflictes. "Cal mobilitzar-nos, ser més visibles i que reconeguim la nostra tasca", va assegurar la jutgessa de pau de Salt, Francesca Terrón Collado, que va codirigir la trobada juntament amb la jutgessa de pau de Sant Andreu Salou, Maria Josep Rodríguez López.

Una tasca que bonament va ser reconeguda pel màxim exponent del món judicial gironí, el president de l'Audiència de Girona, Fernando Lacaba, que durant el seu parlament va afirmar amb rotunditat que els jutges de pau són "una peça clau en el sistema judicial". "Són els grans desconeguts; estan fent una tasca molt silenciosa, però són persones implicades amb la institució", va reconèixer Lacaba. Sobretot va destacar la seva feina pel que fa a qüestions que haurien pogut arribar als jutjats ordinaris, però que, gràcies a la seva intervenció, s'han pogut resoldre. "Parlant, es pot arribar a solucions. Moltes vegades no cal anar als jutjats, una via que tampoc és garantia de solució", afirma.

Així mateix, va recordar que "sovint la justícia és lenta i cara, i el jutjat de pau és una molt bona sortida, una alternativa per a la resolució del conflicte", va reivindicar el president de l'Audiència de Girona. En aquest sentit, va recordar el seu paper de jutges de proximitat:

"L'administració de justícia és present al carrer, en molts pobles, al costat dels ciutadans, a través de la figura del jutge de pau." Lacaba va recordar que, abans que existís qualsevol legislació, els jutges de pau van ser els primers mediadors, una figura que ara, diu, "està molt estesa". "El jutge de pau sempre s'ha dit que és un home bo, un home respectat i, per tant, amb autoritat moral amb els veïns." "Hi ha massa coses que estan judicialitzades, que no haurien d'arribar als jutjats, i moltes vegades, en moltes matèries, la gent s'entén simplement parlant, i cal una persona objectiva que faci la mediació", assenyala Lacaba amb referència als jutges de pau. "La gent

acudeix massa vegades als jutjats", va concloure el president de l'Audiència de Girona.

La trobada, a més, va servir per exposar el nou conveni amb la Generalitat, que estableix el marc de col·laboració entre el Departament de Justícia –que actuarà principalment per mitjà del Centre de Mediació de Dret Privat– i l'Associació Catalana en Pro de la Justícia, per fomentar la derivació cap a sistemes extrajudicials de gestió de conflicte des dels jutjats de pau. L'àmbit d'actuació és sobretot la mediació de conflictes familiars i civils, en què la intervenció dels jutges de pau pot ajudar les persones i les organitzacions a gestionar pacíficament les seves discrepàncies i evitar l'obertura de procediments judicials de caràcter contenciós, així com posar fi als ja iniciats o reduir-ne l'abast.

FORMACIÓ

El Departament de Justícia ja ha ofert formació a una vintena de jutges de pau gironins en àmbits com ara l'anàlisi de conflictes, els sistemes extrajudicials de gestió de conflictes i les habilitats de negociació i conciliació.

Trobada a la Pobla de Segur

L'Ajuntament de la Pobla de Segur va acollir el 8 de juliol la trobada de jutges i jutgesses de pau a l'Alt Pirineu i Aran.

A l'acte varen assistir l'alcalde de La Pobla de Segur, Lluís Bellerà, l'exconseller de Justícia, Germà Gordó, el director dels serveis territorials de Justícia a Lleida, Jaume Monfort, el jutge titular de La Pobla de Segur, Pere Pey, membres del Cos de Mossos d'Esquadra i dirigents de l'ACPJ.

La jornada va servir per presentar el Conveni en matèria de mediació entre el Departament de Justícia i l'Associació Catalana en pro de la Justícia, que va ser a càrrec de Francesc Aran.

Posteriorment es va debatre sobre inquietuds i el futur de la justícia de pau.

La delegada del Govern a l'Alt Pirineu i Aran, Rosa Amorós, va fer el discurs de cloenda i va agrair la gran tasca que fa aquest col·lectiu i els va felicitar i encoratjar en la seva col·laboració amb l'administració de justícia, ja que la fan més àgil i més propera als ciutadans.

Fes-te'n soci!

ASSOCIACIÓ CATALANA
EN PRO DE LA JUSTÍCIA

Per poder tirar endavant l'Associació, necessitem que us associeu. Sense vosaltres no podem millorar la justícia de pau com ens agradaria.

Us podeu inscriure a través de la pàgina www.acpj.cat a la secció de "fes-te'n soci".
O bé ens podeu enviar un fax al: **93 769 79 91** demanant-nos que us trametem la butlleta.

Horari consultes

Formació i Jurisprudència:

Sra. Estrella Cerrillo. Dimarts i dijous de 8.00 a 12.00h.

Tel. 93 769 79 91

acpj@acpj.cat • www.acpj.cat

Amb el suport de la:
Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia